

טיפ 22 סגנון חופשי Free Style TIP

מגזין אלקטרוני באינטרנט ובפייסבוק - לניהול ותפעול אתרי רחצה ונופש
מקבוצת ד. לבקוביץ יעוץ והדרכה בע"מ
ט' באלול תשע"ד - 4 בספטמבר 2014

"מסלולי שחייה בבריכות"

הנחיות לשימוש בטיחות

מאת: דוד לבקוביץ

צילום: קאנטרי ל' (החברה למוסדות חינוך תרבות ושיקום שכונות) בת"א

השימוש במסלולי שחייה נפוץ בבריכות שחייה ציבוריות, וזאת על מנת לאפשר פעילות מבוקרת בין השימושים השונים של קבוצות אוכלוסייה שונות, לנוחיותם ולבטיחותם. נושא מאמר זה הם אמצעי התפעול והבטיחות שכדאי לקיים בשימוש במסלולי שחייה, בפעילות שוטפת של הבריכות, שמעבר לאימוני ותחרויות שחייה. הנושא נראה, לכאורה, פשוט ערך, אולם מעת לעת אנו שומעים על תאונות המתרחשות במסלול השחייה. לאחרונה אף אירע לצערנו מקרה מוות כתוצאה מהיתקלות של שני שוחים במסלול משותף.

עמידה בחובות חקוקות וביצוע הערכת סיכונים, לשם התאמת כללי תפעול מקצועיים סבירים, עשויים בהחלט למנוע תאונות מיותרות במסלולי השחייה.

הערכת סיכונים בשימוש במסלולי שחייה

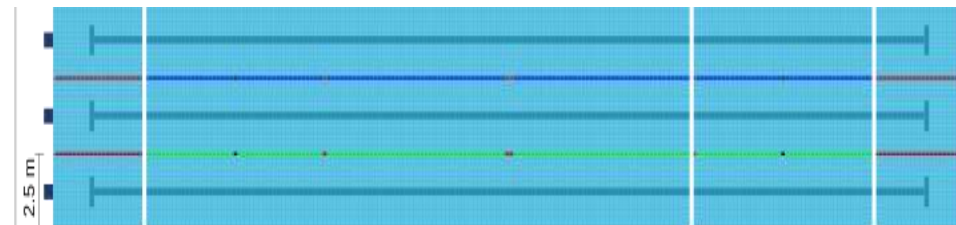
הסיכון הבולט ביותר הוא סכנת התקלות בין שני שחינים, במיוחד כאשר אלו שוחים בסגנון של שחיית "גב", כך שאינם מבחינים זה בזה. סיכונים נוספים קיימים מפגיעה מהמסלולים אם כתוצאה מקפיצה למים והיפגעות מהם או במהלך השחייה, אחיזה בהם של ילדים שאינם יודעים לשחות, דבר העלול להסב את תשומת הלב של המלווים והמצילים מהם. במידה וקצוות המסלולים אינם מחוברים לדפנות אלא למדרכת הבריכה והם בולטים, הם עלולים לגרום למפגע של התקלות בהם עם סכנת נפילה.

תכנון המסלולים בבריכות שחייה

המסלולים מורכבים מכבל עליו מושחלים מצופים. אם המסלול משמש להפרדה בין שימושים שונים, המצופים יכולים להיות פשוטים ותפקידם להציף את הכבל בלבד. אם המסלול הוא לצרכי אימוני שחייה ותחרויות, תפקיד המצופים הוא, בנוסף, להפחית את הגלים הנוצרים ע"י השחיין ואז משתמשים במצופים מיוחדים לשבירת גלים, המורכבים ממספר טורבינות פנימיות הקולטות את אנרגיית הגל הנוצר ע"י השחיין.

את המסלול מחברים לדפנות הבריכה ע"י תופסנים מיוחדים מפלדת אל חלד, המאפשרים הרכבה קלה ופירוק בשליפה. כמו כן מורכב על כבל המסלול מותחן המאפשר מתיחת הכבל לקבלת מסלול בקו ישר.

רוחב המסלולים של הבריכות הציבוריות בארץ, מתבסס על הנורמה שהנהיגה פדרציית השחייה הבינ"ל FINA, לפיה רוחב כל מסלול עומד על 2.5 מ'. על פניו, אין חובה לרוחב כזה של מסלול בבריכות שאינן אולימפיות ושאינן מיועדות לתחרויות, אולם רוב הבריכות בארץ הן ברוחב מסלול כזה המאפשר נוחות לשחייה של מספר שחינים במקביל וכמובן בטיחות רבה יותר.

צילום: קאנטרי נווה אביבים בת"א

תפעול בטיחותי של המסלולים בבריכות שחייה

ברוב בריכות השחייה בארץ קיימים כללי התנהגות לשימוש השוחים במסלול השחייה, בעיקר באמצעות הנחיות המצילים וכן בשילוט שילוט מתאים. ניתן למצוא מסלולים לשחינים איטיים "מסלול איטי", לשחינים מהירים יותר "מסלול מהיר", מסלולים לשיעורי שחייה או לאימוני שחייה, מסלולים המיועדים לשימוש של משפחות וכיו"ב. בבריכות שחייה רבות נוהגים לפרסם לוח תפוסה של המסלולים עם הכוונה למי שרשאי להשתמש בהם – כגון לשחייה של מינויים, לשיעורי שחייה, לאימוני שחייה של סקציית שחייה וכיו"ב. לוח תפוסה זה יכול להשתנות במהלך היום או השבוע בהתאם לצרכים המשתנים.

מומלץ כי השימוש במסלול השחייה יהיה כמו בנהיגה "מצד ימין". בהקשר לכך ראוי לציין כי ברוב בריכות השחייה מקפידים לדרוש זאת, אם באמצעות שילוט הכוונה מתאים ובמיוחד באמצעות המצילים, שחלק מתפקידם אמורים להקפיד על השימוש הנכון במסלולים אלה, ולהתריע אם מתקיימות חריגות העלולות להפריע לנוחות השחינים, ובמיוחד לגרום חלילה לתאונות, כגון כתוצאה מהתקלות בין שחינים.

צילום: בריכת הולמספלייס בבאר שבע

צילום: קאנטרי אביבים בקריית אתא

שימוש במסלולים בבריכות המיועדות לאנשים עם מוגבלות

כל בריכות השחייה בארץ מעניקות מכוח החוק שרות גם לאנשים עם מוגבלויות פיזיות ואחרות. בחרתי לקחת לדוגמה למאמר זה את הבריכות של בתי הלוחם. ברוב בתי הלוחם ברחבי הארץ, לצד הבריכות ההידרותרפיות שבהן, קיימות בריכות כלליות לאוכלוסייה מגוונת (שבחלקם בעלי נכויות קשות) לשימושים ופעילויות שונים. שם מקפידים ליצור הפרדה בין אנשים עם מוגבלות פיזיות קשות באמצעות מסלולים מיוחדים. על מנת להתאים למגוון פעילויות אלה, מחולקות הבריכה למספר מסלולים: מסלול המיועד לטיפולים במים, בסמוך לו מסלול מיוחד לשחיית נכים קשים, אחריהם מסלולים נוספים לשחיית נכים קשים פחות, מסלול לשחייה רגילה שלעתים גם היא יכולה להיות עם מסלול איטי או מהיר, ולבסוף מסלולים פתוחים המתאימים לכל פעילות - גם לרחצה של ילדים. המצילים בבתי הלוחם מגלים ערנות רבה ומקפידים להסתובב סביב הבריכה ולא לשהות רק בעמדת המצילים. בזמן שמתנהלים טיפולי הידרותרפיה במסלול הטיפולים, חובה על מציל להיות נוכח ליד מסלול זה, דבר המצביע על עירנות ורגישות למצבם של המטופלים. בנוסף, כמו במקומות רבים אחרים, מקפידים המצילים בבתי הלוחם לדרוש מהשחיינים במסלולים לשחות מצד ימין בלבד על מנת שלא לגרום להתקלות מסוכנת בין שני שחיינים.

התייחסות סטטוטורית (חוקית)

תקנות הסדרת מקומות רחצה (בטיחות בבריכות שחייה), התשס"ד – 2004

החל משנת 2004 נכנסו לתוקף תקנות בטיחות חדשות לבריכות שחייה - תקנות הסדרת מקומות רחצה (בטיחות בבריכות שחייה) התשס"ד – 2004. תקנות אלה נועדו לקבוע סידורי בטיחות באתר בריכת שחייה ואת בעלי התפקידים בקשר עם סידורים אלה, האחראים לקיומם, והכל כדי להבטיח את בטיחותו ואת ביטחונו של הציבור העושה שימוש באתר בריכת שחייה. על פי סעיף 4 (5) לתקנות אלה, חובותיו של מחזיק בריכה הן בין השאר להיות אחראי להדרכת הציבור באתר בריכת השחייה בנוגע לבטיחות כולל באופן בולט לעין על גבי שלטים. על פי סעיף 7 בתקנות אלו, חובותיו של מציל הן, בין השאר, להימצא, לפי שיקול דעתו, במקום שיאפשר לו גישה מיידית למים ולעמדת ההצלה ותצפית נוחה על כל שטח בריכת השחייה והכניסה אליה, בהתחשב במצב התאורה, בכמות המתרחצים וסוגם, בשדה הראיה ובקרבה למים. בסעיף 8 בתקנות אלו מפורטות סמכויות המציל. שם, בין השאר, נקבע כי הוא רשאי לצוות על מתרחץ לצאת מבריכת שחייה וכן להוציאו, אם המתרחץ לא נענה להוראותיו אם, לדעתו, המתרחץ עלול לסכן, או שהוא מסכן את עצמו או מתרחצים אחרים. מחובות חקוקות אלה ניתן ללמוד להקיש לגבי השימוש במסלולי השחייה ועל שנדרש להדריך את הציבור בשימוש בהם, לרבות שילוט, ולהשגיח עליו כי נעשה על ידו שימוש בטוח בעת השימוש במסלולי השחייה.

תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות לשירות), תשע"ג-2013

תקנות אלו דנות, בין השאר, בהתאמות של נהלים, הליכים ונוהגים לשרות של אנשים עם מוגבלות אשר יבטיחו את מתן השירות באופן שוויוני וברמת נוחות, איכות ובטיחות כפי שניתנת לכלל הציבור. (ראה בתקנות פרק ג' סעיף 9 סעיפים קטנים 1-2).

סעיף 88 בתקנות אלו דן בהכשרת והפעולות של צוות העובדים, הממונים הישירים עליהם, וכן את נושאי המשרה למתן שירות לאנשים עם מוגבלות לרבות תפעול אמצעי העזר ותחזוקתם, מתן שירותי עזר או הזמנתם, ותחזוקת ההתאמות.

סעיף 85 בתקנות אלו דן בנגישות לשירותי ספורט ופנאי. שם נקבע במפורש הצורך בחובת התאמות נגישות לשירותי ספורט, לרבות שירות הניתן בבריכת שחייה, לרבות עובד המיומן בהפעלת המיתקנים והמכשירים, לספק סיוע סביר בזיהוי המיתקנים ובשימוש בהם. בנוסף נקבע בתקנות אלו כי בבריכת שאורכה 25 מטרים לפחות, ושבה מסלולים מסומנים, ימתח חבל לרוחב הבריכה במרחק 5 מטרים מכל דופן קצה ובגובה שבין 180 ל-250 סנטימטרים מעל פני הבריכה, ולכל אורכו דגלונים מצויים בניגוד חזותי זה מזה. תקנות אלו לענייננו מדגישות את החובה החקוקה להתייחסות מיוחדת לשחיית אנשים עם מוגבלות (נכים) במסלולי שחייה ומן הראוי להקפיד על ביצוען.

צילום: בריכה מקורה בימית 2000 חולון

לסיכום

קיימים סיכונים בשימוש לא מבוקר במסלולי שחייה, כגון סכנת היתקלות בין השוחים באותו מסלול, במיוחד אלו השוחים שחיית גב שאינם מסוגלים להבחין מי השוחה מולם. תוצאות של סיכונים אלו יכולות להיות הרות אסון עד כדי, חלילה, פגיעות ראש ואחרות, העלולות להיות קטלניות. שימוש מבוקר ומושכל במסלולי שחייה יכול למנוע תאונות ופגיעות בגוף ובנפש. שימוש זה צריך להתבסס על כך שמחזיקי הבריכה והצוותים המקצועיים שלידם, ובמיוחד המצילים, יקפידו על יישום החובות החקוקות, על כללי תפעול מקצועיים ואמצעים סבירים מחויבי המציאות על מנת לשמור על בטיחות המתרחצים. בסיפא למאמר ראוי לציין כי רוב מחזיקי בריכות השחייה בארץ והצוותים המקצועיים שלידם, פועלים באופן אחראי וסביר, על מנת למנוע פגיעות בציבור המשתמש במסלולי השחייה, וטוב שכך.

כל הזכויות שמורות

אין להעתיק או להפיץ פרסום זה או קטעים ממנו בשום צורה ובשום אמצעי אלקטרוני, אופטי או מכני (לרבות צילום והקלטה) ללא אישור בכתב מראש מ - ד. לבקוביץ יעוץ והדרכה בע"מ. נעשה הכל כדי להעמיד את הדברים שבמאמר על דיוקם ועדכונם עד ליום הפרסום. יחד עם זאת, ראוי להסתמך תמיד על מקורות החקיקה המעודכנים.